

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-fele ház.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentellen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén“ nyomdája.

Mi a teendőnk?

A méltóságos főrendek, mint országgyűlési rovatainkból látható, újra leszavazták a reformjavaslatokat. Nem kell nekik sem lelkiismereti szabadság, sem zsidóreceptió, mert az utóbbinak éppen leglényegesebb pontját, az áttérési viszonyosságot buktatták el. Most már harmadszor tagadják meg a legcsökönnyösebben a nép akarat érvényesülését.

Kétségtelen immár, hogy a magyar törvényhozás két háza a legélesebb alkotmányjogi harcban van egymással, melyről valóban nem lehet tudni, hogyan és mikor végződik s meddig emészti e szegény, sokat zaklatott ország belső erejét.

A két ház küzdelméhez újabb, elszomorító jelenségek járulnak.

Ma már többé nem lehetünk kétségben az iránt, a mit eddig is sejtettünk, hogy gróf Kálnoky és az osztrák klérikusok és reakciónáriusok, szövetkezve országunk hasonló elemeivel, megakadályoznak nálunk mindent, mi az alkotmányos-politikai és lelkiismereti szabadságot mozdítaná elő. Nekik félelmes a szabadelvű intézmények fejlődése Magyarországon, mert ellenkezik az Isten kegyelméből való, abszolút császárság s az előjogosított feudális, papi és katonai rend érdekeivel. Bécs arisztokratái valószínűs tüntetést rendeznek Magyarország és miniszterelnöke ellen s a Lajthán-tuli antiszemita magyarzzák nekünk alkotmányunkat. S míg a liberális gondolkodású osztrák folyóiratokat pl. a „Zeit“, konfiskálják Kálnoky ur megsértése miatt, addig a „Vaterland“ és társai szabadon szórhatják a magyar miniszterelnökre heteken át a legotrombább sértéseket.

Es ime, ott van a másik elszomorító jelenség. Eddig azzal dicsekedtünk, hogy a reformok törvénynyé tétele a korona akaratának is megfelel s az udvar reakciónárius köreit a király s a magyar nép alkotmányos akarata egyesült erővel legyőzi. A Kálnok-Bánffy affér, kapcsolatban a nuncius-ügygyel s a mostani főrendiházi tárgyalással, majdnem bizonyossá teszi, hogy Őfelsége lelkében már elejtette a most újra bukott két javaslatot. Mert míg az igaztalanul, sértőleg föllépett külügyminiszternek fényes erkölcsi elégtételt szolgáltatott s szóbeli nyilatkozatában is nélkülözhetlennek nyilvánította: addig a magyar miniszterelnök hiába várt a királyi elégtételre, a Pólából visszajött király előbb Kálnokyt fogadta hosszán, aztán őt alig, akkor is igen röviden. S az aulikus főrendekkel való nehéz csatába ily megfogyatkozott erő-

vel küldötte őt a felség, kimondván a végzetes szót: hogy nem kívánja a parlament munkásságát zavarni, más szóval: biztos bukás elé küldte a magyar kormányt és a javaslatokat. Igaz, nem fogadta el annak idején a kormány lemondását, sőt amint a félhivatalosak büszkén hirdetik, Bánffy bárónak alkalmá sem nyílt a lemondást benyújtani. De annál rosszabb, hogy át nem látta, miszerint őt az udvar nem engedi a nuncius-ügyben, a magyar alkotmány és alaptörvény szabadelvű, nemzeti szellemű magyarázata miatt a népszerűség puha párnájára bukni; bukják lassan, magától, a főrendiház, Kálnoky s a klérikusok által gyorsabban, vagy lassabban szétmorzsolva.

A harmadik gyászos jelenség, hogy Róma és a nemzetiségek szövetkezése is mind nyilvánvalóbbá válik; az pedig biztosra vehető, hogy e szövetkezés az osztrák klérikusok és a magyarországi nemzetiségek tuzói között immár megvan s titokban, de annál végzetesebben gyűjtik a szenet az ezredéves magyar állam és alkotmány fejére. A hazai föld méhe háborog, hatalmas, titkos erők készülnek kitörésre s a milléniumi ünnep talán egy új élet-halál harcot előz meg.

Ausztriában a vallási és politikai reakció győzelmesen halad előre a magyar gyűlölettel együtt s éppen most lett a német antiszemita magyarfaló, a dualizmust halálból gyűlöző vezetője, Lueger, kinek a neve egész program, a császárváros, Bécs alpolgármestere s lesz rövid időn polgármestere. A Luegerek keze megtalálja nálunk is a maga szövetségeseit.

Ime, a magyar kormány előterjesztésére kinevezett Mihályi érseket a románság tüntetőleg készül ünnepelni, mert amitől féltünk, valószínűleg bekövetkezik. Mihályiban a dákoromán eszmék eszes, sima, de erélyes képviselőjét látják.

Csak nemrég olvastuk egy cseh lapnak a riadóját, melyben nyíltan rámutat a magyarság belső harcaira, meghasonlására s felhívja hazánk szlávjait, hogy használják föl a kedvező alkalmat, egyesüljenek s egyesült erővel bontsák meg a nemzetiségek javára a jelenleg fenálló alkotmányt s uralkodó rendszert.

Ezzel szemben pedig a magyar parlament belső élete a ziláltság, bomlás bizonyos tekintetben az elvadulás képét mutatja. Gyöngye kormánypart, sokféle szakadozott ellenzék, melynek egy jó része a pártgyűlöletben merül ki s inkább Kálnoky, Agliardit, Zichy Nándort védi, ha arról van szó, hogy a kormányon ez által egyet üthessen, s most, amint Kosuth Ferenc n.-szalontai kijelentéséből

látjuk, a pártbomlások nem értek véget. Újabb függetlenségi frakció készül Kosuth Ferenc személyes vezérlete alatt.

Mindezeknek ráadásul a rendezett államháztartás alapjai ismét ingani kezdenek; a gazdasági válság az ideai nagyon rossznak ígérkező esztendő hatása alatt növekedő félen van.

Aza kérdés a felekezetenküliségről szóló javaslat újabb bukása s azután, miután a zsidó receptióról a receptió lényegét képező áttérési viszonyosságot a főrendiház elvetette s ezzel tulajdonképp elvetette a receptiót is, hogy mit tegyenek azok, kik őszintén szeretik a hazát, a nemzetet s látják az ellenök mindenfelől feltornyosuló veszedelmet: látják az alkalomra váró abszolutizmust és reakciót szövetkezni a legvadabb klérikus fanatizmussal s az államfelforgató nemzetiségekkel; látják, hogy a felülről támogatott főrendiházi ellenzék erejét a nemzeti akarat az alkotmány jelenlegi formái között megtörni képtelen.

Fájdalom, alig van más hátra, mint a kiegyezés a liberálistus és a konzervatív párt nemzeti érzületű tagjai között, hogy aztán egyesült erővel küzdhesse nek meg a magyar állam nemzeti létét és szupremációját fenyegető külső és belső veszélyekkel s egyesült erővel vihessék keresztül, a főrendiháznak a kor szelleme által megkövetelt reformálását.

Ugy látszik, a liberális reformokat nem lehet ez uttal egész teljességükben megvalósítani, Ha a győzelem reményével folytathatnók a főrendiház ellen a küzdelmet, ha nem látnók, hogy annak különben is nagy hatalma folyton új erőt merit az udvarnak az osztrák klérikus reakció által élesztett közvetett és közvetlen támogatásából: akkor azt mondanánk, harcoljunk tovább.

Igy oly kompromisszumra kell gondolnunk amiatt, hogy külső s belső ellenségeinket a magyarság önmeghasonlása teljesen magunkra ne uszítsa: mely a reform eddig megalkotott részét s a függőkben levőkől a legégetőbben sürgöst biztosítja, a többire nézve legalább a jövőre biztatást nyújt.

Ha a főrendiházi ellenzék kiegyezésre hajlandó része elfogadja, hogy a már keresztül ment egyházpolitikai törvények végrehajtása elé semminemű akadályt nem gördít s teljesen eláll azok revíziójának követelésétől; ha továbbá a zsidó receptiót egész terjedelmében elfogadja: akkor viszont a liberálistus hívei beleegyezének abba, hogy ezuttal a felekezetenküliség kérdése a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényből kihagyassék s e kérdés tör-

vényhozási szabályozása most mellőztesék. Természetes, hogy a javaslat ama rendelkezései, melyek a be nem vett, de elismerendő vallásfelekezethez tartozók viszonyait szabályozzák, továbbra is fentartandók lennének.

A teljes lelkiismereti szabadság kérdése úgy látszik, nálánk még keresztül nem vihető. Számtalanszor kifejtettük, hogy mi ezt mily sarkalatos jognak tartjuk, s mennyire erkölcsellenes s igazságtalannak, a vallás, a hit lényegével mennyire ellenkezőnek a felekezeti kényszer. De hát a nemzetek életfejlődése fokozatos egymásutánt mutat s úgy látszik, hogy a magyar állam törvényhozásának egy része még idáig, az elemi igazság felfogásáig nem jutott. A tények ereje előtt meg kell hajolnunk.

1848-at kivéve, a nagy reformokat nem sikerült egész teljességükben megvalósítani eddig sem. Mily utat kellett megtenni a 179. 26. cikkéről az 1844. 3. cikkén át az 1848. 20. és az 1868. 53. cikkig. Mily lassan, fokozatosan s még sem teljesen tudott diadalra jutni a lelkiismereti szabadság s a polgári egyenlőség nagy elve a szabadság klaszszikus földjén, Angliában!

E tapasztalatok megnyugtathatnak a lelkiismereti szabadság jövőjét illetőleg, ha most, a többi vívmány megtartása s a nemzeti önvédelem érdekében el is kellene ejtenünk.

De egyuttal a kompromisszumnak lényeges kiegészítő részét kell, hogy képezze a főrendiház gyökeres reformja is. Ez a törvényhozó test jelen szervezetében egyszerűen tarthatatlan, hacsak a haladó nemzet s a maradi feudáliszmus között az alkotmányharcot állandósítani nem akarjuk. Az angol lordok háza végre megszokta adni magát a nemzet sürgető közvéleményének; a mienk nem, mert Angliában nincs, itt van az arisztokrata-reakciót támogató külső, titkos hatalom.

Ha valaki lelkes hive volt és maradt ezeknek a nagy reformeszméknek, lapunk és a protestáns közvélemény az volt. Van tehát annak talán némi súlya, ha a mondott föltételek mellett, a magyar haza, a magyar nemzet vitális érdekeinek egyesült erővel való oltalmazása végett, éppen mi kívánjuk a tisztességes békét.

Vajha egyik oldalon se lenne szavunk kiáltó szó a pusztában. Nem szabad, hogy a Kálnokyak, Agliardiak, Zichy Nándorok, Lichtensteinok, a szerb, oláh, német, tót nemzetiségi tulzók nyakunkra nőjjenek.

Dr. Bartha Béla.

KÖZÉLET.

Gróf Kun Kocsárd.

(Folytatás.)

A nemes grófnak egyháza és nemzete iránti forró szeretete azonban ennyi áldozattal sem volt kielégítve. Ohajtotta, hogy nemes tetteire még életében tegye föl a koronát. Ugyanazért 1877-ben 50,000 ft urbéri papirt tett le a kollégium pénztárába, melynek kamatai bizonyos ideig tőkésítendő, s ezután hármias célt vannak hivatva szolgálni. Egy bizonyos része a kamatoknak t. i. a 8 osztályúvá kiegészülendő gimnáziumban — akkor még csak 6 osztály volt — új tanári állomások szervezésére fordítandó. Egy másik része 25, egyenként 40 ftos ösztöndíj alapítására fordítatik, melyek

közül 20 a szászvárosi ref. kollégium, 5 pedig a dévai állami főreáliskola jól tanuló és jó magaviseletű szegény magyar növendékeit illeti. Egy harmadik része a kamatoknak arra van rendelve, hogy belőle a Hunyadmegye területén levő ref. kántortanítók fizetését egyenként 400 frtra lehessen pótolni, ahol ez ideig érvényben nincsen, miáltal lehetővé lesz téve jobb tanerők alkalmazása reform. felekezeti iskoláinkban. Mind három intézkedés nevelésügyünknek e megye területén leglényegesebb hiányain van hivatva segíteni, s amennyiben a nagylelkű alapítónak későbbi pótló rendelkezései által a kamatok egy része folyóvá tétetett, a nemes alapítvány már részben szolgálja is a kitűzött célokat, sőt a gimnázium kiegészülése teljessé már 1880-ban éppen ezen pótló intézkedések által vált lehetővé.

Ezenkívül a nemes gróf kiházasítási jutalmakat is tűzött ki oly elöláhosodott magyar legények számára, kik magyarul beszélő nőt vesznek feleségül.

A fentiekből kitetszőleg Kun Kocsárd gróf kulturegyesület volt önmaga, mielőtt a társadalmi kulturmozgalom megindult volna, s önként érthető, hogy az EMKE első megmozdulására első volt, ki észrevette az eszme hivatását: összegyűjteni a szétszórt erőket és irányt szabni jövőre a nemzet életének, s nem késett tettel is, áldozattal is, tekintélyének nagy súlyával is a társadalmi mozgalom élére állani.

Az EMKE alakuló gyűlése, 1885. április hó 12-én megemlékezvén arról, hogy Kun Kocsárd gróf egymaga egy kulturegyesület, a ki többet tett az erdélyi rész magyarságáért amennyit a társadalom együttvéve még hosszú ideig tehet, s hogy neve a legiszteletreméltóbb lobogó, mely alatt a mozgalom működését megkezdheti, Kun Kocsárd gróftól első örökös diszelnökévé választotta. amit a gróf elfogadván, így kezdődött a kapcsolat közte és az EMKE között.

A nagy alapítónak életében, családot nem alkotván, és így közvetlen örököse nem lévén, tervei kezdet óta a székely kérdésre, Erdély és ezzel az ország ezen sebhető Achilles-pontjára irányultak, a mihez a család székely-háromszéki oszloai erdete is a vérség érzetével csatolta. Önként következett tehát a nemzet jövője fölött virrasztó gond- és messze előrelátó értelemben az az eszme, hogy itt a dikciók és tervezetek mellőzésével tenni kell.

Kun Kocsárd gróf tehát 1889. június hó 11-ikére magához hivatván az EMKE néhány vezéregyéniségét, előttük mint az egyesület jogérvényes képviselőre kiküldött tagjai előtt Sárosi Szabó Péter szászvárosi kir. közjegyző jelenlétében és utján a következő ajándékszerződést vétette föl:

„A magyar nemesi családok anyagi jólétének fönntartására századokon keresztül gyakorlati jótékonyossággal gondoskodott ősiségi törvény eltörlésével szabad tér nyilván a könnyelmű utódoknak az ősök érdemei és vérhullása által szerzett becses és drága földrészeket idegen, sőt ellenséges kezekre juttatni, fájdalmas aggodalmaim között megmásíthatlan erős akarat keletkezett lelkemben úgy rendelkezni őseimtől öröklött és szerzeményekkel gyarapított fekvő vagyonomról, hogy az (amig csak lehet) vagy lekötve maradhasson a fiutódok kezén elidegeníthetetlen és eldarabolhatatlan állásában a család érdekében, vagy ha családom megfogyatkoznék fiutódokban, mehessen hasonló kikötéssel a létrejött hazai legjótékonyabb intézet az erdélyrészi magyar közmívelődési egyesület birtokába és kezelése alá egy székelytelep megalapítására.

Főnt nyívanított elvem és intencióm létesítésére, hogy családomnak is szolgálva, lehessen kerestem annak körében az eszközt, mely által saját vagyonom fölpótlásával egy oly nagyobb összeget hozhattam volna létre, amely fidei commissum alapját vethette volna meg. De miután igyekeztem és céloim, mely egy a család, mint a magyar ügy érdekét előmozdította volna, nem sikerült: nem maradt egyéb hátra, mint hogy én gróf Kun Kocsárd tántoritlanul megmaradva azon elvem mellett, hogy javaimat oly örökösödés tárgyává nem teszem, melyben az osztozkodások, vagy kezelési ferdeségek által megsemmisülhetne, az alább részletesen körülírandó fekvő javaim összegét az erdélyrészi magyar közmívelődési egyesület birtokába bocsátom ajándékképpen örök időkre és elidegeníthetetlenül, miután én minden vagyonomról

az örökösödési jog iránti kötelezettség nélkül független állásomban szabadon rendelkezhetem kívánva, vajha azt, amit én természeti ösztönből és hazafi kötelességérzetből nemzetem iránt a székely telepítés előmozdítása által teszek, azok, kik több tehetséggel bírnak, nagyobb-mérvű kiterjedésben kövessék.

Az ajándékozási szerződéshez a nagy alapító utasítást is csatolt, mely részletesen körülírja az ez irányban teendő intézkedéseket és követendő elveket.

Az ajándékozás és ezen utasítás értelmében az egyesület a kitelepítés módozatait megállapította. Közben Kun István gróf a nagy alapító helyeslésével egy tervet készített, melyszerint tekintetbe véve a kitelepítést, illetőleg az időközben fölmerült nehézségeket, célszerűbbnek vélné, ha a birtok az állam kezelésébe adatnék át, s rajta székely és csángó ifjak részére egy gazdasági iskola állíttatnék föl. Ily értelemben aztán a birtok az EMKE által kikötött időre 1891. január 16-án és 17-én a kormánynak adatott át. A Kun Kocsárd gróf utasítása szerint szervezett »Kun Kocsárd gróf EMKE székely földműves iskola« 1892. április 4-én megnyitott, s jelenleg a legszebb fejlődésnek örvend,

Simon Ferencz.

(Folyt. köv.)

Kovács Ödön dr.
1844—1895.

A nagyenyedi főiskolának, a halál sujtoló keze által annyiszor meglátogatott n.-enyedi teológiai intézetnek, ismét halottja van.

Tegnap, e hó 16. jött a sárospataki főiskola igazgatóságához a rövidségében annyira megrendítő sürgöny, mely tudatja, hogy Kovács Ödön dr., a magyar theol. tudományosság egyik kitünősége, az erdélyi ev. ref. egyházkerület egyik vezérferfia, megszünt élni; az annyi jóért, nemesért hevült szív nem dobog többé, a testben gyöngye, lélekben erős férfiú kidőlt a harcok és a munkások sorából.

Halálával mintegy betelni látszik a nagyenyedi theol. fakultás végzete; vele leesett az ő fejének koronája, miután már előbb 3 jeles tanárát kellett a lehető leggyorsabb egymásutánban sirba kisérnie. Ő volt ez intézet lelke, ő volt az erdélyi egyházkerület ellenzékének szívós kitartású és bátorságú vezére.

De hiszszük, hogy éppen az ő egykori ellenfelei azok, kik kora dőlét legjobban megsiratják, mert hisz a távoli, objektív szemléző elmondhatja, hogy mindkét fél a közjót akarta, csak hogy eltérő eszközökkel.

Született a korán elköltözött jeles férfiú 1844. febr. 4-én Mező-Bádon. Atyja megyei hivatalnok volt. A gimnáziumot, a theol. előkészítő osztályt s 2 évi jogi tanfolyamot M. Vásárhelytől igen szűkös anyagi viszonyok közt végezte s aztán 1863-ban N.-Egyedre ment át, két évi theol. tanfolyam hallgatására s egy évig ugyanott köztanító volt.

1866-tól kezdve 2 éven át az utrechti egyetemen volt, de fölkereste a marburgi és tübingi egyetemeket is; majd a leydeni egyetem tanárai által részére kieszközölt stipendiummal egy évet itt töltött s a legelső ki-tüntetással (summam doctrinae praesentiam nobis probavit) doctor theologiaevé avatattott.

1869-ben a n.-enyedi ev. ref. theol. akad. tanárává hívták meg, s csak nemrég ünnepele-ték meg a kerület, az enyedi iskola, barátai, tanítványai s tisztelői áldásos tanári működésének 25 éves jubileumát. Előbb theol. enciklopédia, ó- és újszövetségi theológia s vallás-bölcsészet, később dogma és dogmatörténet voltak tárgyai.

Nevezetesebb munkái: A protestántizmus Magyarországon az utolsó 20 évben. Tudori értekezés holland nyelven. A theol. helye az egyetemen. 1871. — Egy teljes theol. akad. terve. 1875. — A vallásbölcshet kézikönyve. 2 kötet 1876—77. A legújabb hittani rendszerek. 1876.

Számos cikket irt az egyházi és iskolai lapokba.

Áldott legyen az elköltözött jeles férfiú emlékezte!

EGYHÁZI ÉLET.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület
tavaszi közgyűlése.

(Folyt. és vége.)

Harmadik nap, csütörtökön, 1895. május 9-én

E napot a közgyűlés nagyobb részt apró-
lékos kerületi ügyek elintézésére fordította,
egyetlen hosszabb tanácskozást igénylő tárgy
volt: az egyházkerületi és főiskolai pénztár egye-
sítésének ügye, melyhez nagyon sokan és be-
hatóan hozzá szólottak. A gyűlés lefolyása kö-
vetkező volt:

Elnökök és jegyzők mint a megelőző napon.

Olvastatott a tegnapi ülés jegyzőkönyve,
melynek hitelesítése után Tóth Sámuel fő-
jegyző előterjeszti az egyházkerületi világi ta-
nácsbíró választására beadott szavazások ered-
ményét. Eszerint beadott összesen 727 sza-
vazatot; ebből esett Ujfalussy Bélára 344, Lengyel
Imrere 307 és dr. Medve Kálmánra 76 szavazat.
Mint hogy a jelöltek közül abszolút többséget
egykem nyert, a közgyűlés Ujfalussy Béla
és Lengyel Imre között új szavazás eszközését
rendelte el.

Olvastatik Tóth Antal főiskolai ügyész
évi jelentése az 1894. évről, a közgyűlés a je-
lentést tudomásul veszi s Tóth Antalnak buzgó
munkásságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Következik a főiskolai és egyházkerületi
pénztár egyesítésének ügye. Három vélemény
került fel a tárgyalás folyama alatt. Az egyik
az volt, hogy a két pénztár egyesíttessék; e
vélemény az egyházkerületi pénztár átvizsgálá-
sával megbízott küldöttségéből indult ki s
mellette felszólalt többek közt gr. Dégenfeld
József főispán. A másik indítvány az volt, hogy
a két pénztár maradjon ezután is úgy, amint
van, külön; ezt a gazdasági tanács proponálta
s Kiss Albert indokolta, valamint ő indokolta
a Györy Elek főiskolai pénztárnok előterjeszté-
sét is, kinek a kérdést a gazdasági tanács
véleményezés végett kiadta s ki azt indítvá-

nyozza, hogy az egyesítés legalább az őszi
gyűlésig halasztassék el, hogy addig mindkét
pénztár végleges rendezése megtörténhessék.
A harmadik vélemény, melyet György Endre
vetett fel s melyet Thaly Kálmán pártolt, az
volt, hogy az egyházkerületi pénztár technikai
kezelése valamelyik pénztárnak adassék át.
A hosszas vitaközésem eredménye az lett,
hogy a közgyűlés és Kiss Albert indítványát fo-
gadta el, melyszerint marad a két pénztár
egyelőre külön, amint van s a végleges intéz-
kedésig ideiglenes egyházkerületi pénztárnokot
választanak.

Tóth Sámuel főjegyző előterjeszti, hogy
az egyházkerületi pénztárnoki állásra hárman
jelentkeztek: Csiky Lajos theologiai tanár, Dr.
Öreg János akadémiai tanár és Kovács Lajos
képezdeai igazgató. A szavazás megejtése után
az elnök kihirdeti, hogy ideiglenes egyházke-
rületi pénztárnoknak Dr. Öreg János akadémiai
tanár választott meg szótöbbséggel.

Sorra kerültek a tanügyi bizottság jelen-
tése kapcsán a jórészt debreceni főiskolai tanári
kar előterjesztései: gimnáziumi tankönyvek
ügye, tantárgy beosztás, gimnáziumi classica-
philologiai muzeum, érettségi vizsgálat módo-
sítása, miniszteri leirat a jogakadémia ügyében,
tanulók ingyen gyógykezelése, állami felügye-
lettel szemben tanusítandó eljárás, iskolai köny-
vek a főiskolában, Sinka Sándor jelentése
olaszországi tanulmányutjáról s végül a főis-
kolai gazdasági tanács előterjesztései a főiskola
materiális napikérdéseire vonatkozólag.

Negyedik nap. Péntek, május 10-én.

E napon a gyűlés tagjainak érdeklődése
már nagyon alászállott, különösen a gyűlés
elején nagyon kevesen voltak. Elnökök és jegy-
zők, mint a megelőző gyűlésen. A jegyzőkönyv
felolvasása és hitelesítése után még egyszer
azonban benépesedett a gyűlésterem, mert a
mai nap legfontosabb tárgya, a két új jogi
tanszék betöltésének kérdése került színpadra.
Erre nézve a főiskola szellemi és anyagi ügyei-

nek átvizsgálásával megbízott küldöttség tett
előterjesztést. Az előterjesztés azt ajánlja, hogy
a közgyűlés, tekintet nélkül a város által tett
alapítvány kamatainak miként való folyósítására,
a pályázatot a két új jogi tanszékre hirdesse
ki június 15-iki határidővel, a választás pedig
július 2-án ejtessék meg.

Mint hogy ez a választás közgyűlésben már
nem történhetik, ajánlja, hogy a választást a
most megválasztott bizottság eszközölje a deb-
receni egyház részéről kiküldött bizottsággal
együttesen, úgy, hogy a főiskolai tanári kar
javaslata alapján a szellemi és anyagi ügyek
vezetésével megbízott küldöttség megejtje a kan-
didációt, a tanárválasztó bizottság pedig meg-
választja a tanárokat, felszólítván a debreceni
egyháztanácsot, hogy a megválasztott tanárokat
a fenálló szokás értelmében hívja meg.

A pályázók qualificatiójára vonatkozó fel-
tetelek a kibocsátandó pályázati hirdetmény-
ben fognak részletezettetni.

Az egyházkerületi közgyűlés e javaslatot
minden megjegyzés nélkül elfogadta.

Az egyházkerületi választók a póttagokkal
együtt a következők: Rendes tagok: Szabó
János, Szeremley József, Széll Kálmán, Dávid-
házy János, Horthy István, György Endre,
Tisza Kálmán és gr. Ráday Gedeon. Póttagok:
Lukács Ödön, Szarka Boldizsár, Sütő Kálmán,
Izsák Dezső, gr. Dégenfeld József és Uray
Imre.

Megemlítendő még, hogy az elhíresedett
kis-marjai ügyet az egyházkerületi bíróság 9-én
délután 4 órakor tárgyalta s az egyházmegye
ösmeretes határozatát (mely a lelkész egyse-
rüen feddésre ítélte), helyben hagyta. (Mint ki-
derült, a k-marjaiakat azóta katolizált volt ta-
nitójuk bujtogatta fel. Szerk.)

Különbféle számadások és jegyzőkönyv hi-
telesítések után a közgyűlés az elnökök éltetésé-
vel fél tizenegy órakor véget ért.

— Te bohó! suttagá Emmi szegénylősen.

— No hát ez a két férfi fogadást tett, hogy kedve-
seiket egyszerre vezetik oltárhoz, egyiknek sem szabad
a másikat megelőzni, mindegyik felelős a másikért. És kép-
zeld, annak a kedves jó barátnak jegyese visszaküldte az
ifju gyűrűjét és már most kénytelen vagyok miattta én is
vén leány maradni... hát nem esküdt ellenségem ez a go-
nosz szívü teremtés? Nézd, nálam van lemondó levele, talán
megismered irását.

Emmi elrejté arcát Ilma keblén.

— Van azonban egy mód, hogy ettől az ellenségem-
től megszabadulhassak, azért jöttem hozzád.

Emmi fölnézett kétkedő arccal.

— Az esküvő ideje közel van, ha hirtelen valami
mennyaasszonyt találunk az ifju számára, akkor meg volnék
mentve.

Emmi már most ijedten nézett rá s összerázkódott.

— Ahá — mosolygott Ilma, — érzed ugye az áldo-
zat viharát fejed fölött összegyülni? — Hiába, nem mene-
külsz; lásd, én azt gondoltam ki, hogy ha te most feláldoz-
nád magadat, kiváltanád tőlem ezt a levelet és férjhez men-
nél ahoz a fiatal emberhez, akkor én is asszonyyá lehetnék,
akkor ki volna játszva gonosz ellenségem.

Ilma ugy kacagott erre a tréfára, csak akkor komo-
lyodott el, mikor látta, hogy Emmi sápadtan ül mellette és
könyei sűrűn omlának arcára. Atölelte siró barátnőjét és
fulébe suttagá:

— Pedig látod, az a gonosz leány boldog lehetne vele,
mert az ok, amiért lemondott, már nem létezik; Ormai
Viktor váratlanul meghalt és vagyona előre megirt végren-
delete szerint már át van adva azoknak, akiket illet; Ormai
Félix ur tehát már nem félheti vagyonát fia jegyesétől és
az a bizonyos fiatal ember szigoruan elhatározta, hogy az
örökségről lemond, akár kap feleséget, akár nem. No látod,
én téged szántalak neki — Emmikém — egyetlen barát-
nóm — kiváltod-e azt a levelet — akarsz-e boldog lenni,
legalább az én kedvemért... Akarsz?... Ugy-e bár?...
Jer be... ird alá: a lemondás visszavonatik és a jegyváltás
hitelesítettik. Kelt Mártonfalván. Verőczy Emmi s. k.

A két fogoly kétségbeesve ordított, de hasztalan, senki
sem mozdult mentésükre.

A szobába sűrűn hullt már a zsarátnok. E pillanatban
Albert vad dühvel ragadta meg az ablaknál ordító Viktort.

— Átkozott fúria, gyalázatos cselszövő! te vittél a ha-
lál torkába, az égő pokolba, most hadd szíjam ki előbb cudar
véredet!

Viktor iszonyu erőködéssel iparkodott kitépni magát a
fojtogató körmei közül s a dulakodás közben mind a ketten
a földre zuhantak, állati dühvel fojtogatva, harapva egymást.

— Nézzétek — ordított a nép — hogy eszi meg egyik
ördög a másikat!

E pillanatban rettentő ropogással zuhant alá az égő
gerendázat, betemetve sziporkázó zsarátnokával az egész
szobát, füst és láng csapott ki az ablakon... azután vége
volt mindennek.

Mártonfy Kálmán belső iszonyodással nézte a pokoli
jelenetet s a tető beszakadása után megborzadva fordítá el
tekintetét.

— A nép ítél! — szólt mellette a bíró komoly ün-
nepélyes hangon.

— Isten ítél! mondá Kálmán, ezzel megfordult és
elsietett.

A visszavont lemondás

Szép rózsaderűje jött el a hajnalnak, csendes érkezése,
édes mosolygása a kedves ifjunak.

Várja Ilma várja, pihen-e, alszik-e?

Nem tud a kedves lány, nem tud már aludni, csendes
érkezését, boldog gondolatát óh beh megálmolta.

Rózsairat száll fel, csalogány kelti fel, rózsapiros haj-
nal bemosolyog hozzá... boldogok leszünk már!...

Fülrezen... felugrik... fölnyitja ablakát... Integet
a kertnek minden árnyas lombja, csicsereg a lomb közt
minden szárnyas hangja... lomb susog, madár zeng, virág
illat fölleng: boldogok leszünk már!

Hintó érkezett meg, de nem hoz vendéget... Meg-
hozta kedvesét, édes szép szerelmét, szive boldogságát.

Arca is hajnallik, szeme is ugy csillog...

Csitítja, csitítja szive dobogását, pihegő keblének édes

IRODALOM, MŰVÉSZET

Az akadémia nagy gyűlése. Az akadémia szokásos évi, ezuttal immár 55-ik ünnepes közülését vasárnap, f. hó 12-én tartotta meg. Eötvös báró megnyitója, Szily titkár évi jelentése, Kautz Gyulának Kerkápolyi felett és König Gyulának Helmholtz felett tartott emlékbeszéde képezték a tárgysorozatot. Eötvös báró beszéde a tudományos életnek magyar földön való meggyökerezésére és sikeres továbbfejlődésére, s a magyar sajtóra nézve valóban nagyon sok megszivlelendőt mondott. A külföldi tudományosság iránt bizonyos elzárkózottsággal, egy kis nemzeti önteltséggel vádolta közéletünket s kárhóztatással fordult a napisajtó felé, melynek üres és értéktelen dicséreteitől óva intette a tudomány munkásait.

Végeredményében hasonló következtetésekkel és buzdítással záródtak Szily szavai is, melyekben a külföldi tudományos szellemmel és világgal való szorosabb érintkezésre buzdította a nemzet tanuló ifjúságát. Az egyes osztályokban tartott felolvasásokkal beszámolva, az anyagiaknak ejti sorát, kimutatva, hogy az alaptól az elmúlt évben 14.000 forinttal gyarapodott. Kiadott az akadémia 52 művet 940 nyomtatott iven. E szerint a magyar tudományos akadémia az, mely az összes európai hasonló intézetek között könyvkiadványokban legtöbbet mutat fel. S ennek, mondja Szily nagyon helyesen, nincs mit örülnünk, mert ez azt mutatja, hogy hazánkban magán kiadónak még mindig lehetetlen tisztán tudományos művek kiadása.

Kautz lelkiismeretes gonddal sokoldalú körültekintéssel megírta Kerkápolyi jellemrajza következtetése után. Hosszasan méltányolja Kerkápolyit, mint hegelista philosophust, mint Deák-párti politikust, mint minisztert, mint szónokot és mint tanárt. Az ülést, Könignek Helmholtz kultag felett mondott emlékbeszéde zárta be.

Az elnöki megnyitó és titkári beszámoló magyar vonatkozású helyei, természetesen élénk visszatetszést keltettek lapjainknál, különösen

azon szavaikkal, melyekben Eötvös némi kicsinyteliséggel nyilatkozik a napisajtóról. Ismét előveszik ócska, elkoptatott érveiket, melyeket az akadémia ellen szoktak esetről-esetre eldörögni. Hogy az akadémia eddig is az idegen elem képviselője, a magyar genie elnyomója; hogy elidegeníti a magyar közönséget magától és a tudománytól; hogy unalmas. Journalistáink e megjegyzései szóra sem volnának érdemeseek, ha nem ők volnának — fájdalom — a művelt közönség irányadói, feltétlen tekintélyei és így igen sok esetben félrevezetői is. Hát azon kiadványok hosszú sora, melyek a magyar nyelv fokozatos fejlődésének képét mutatják szintén idegenből szedett tákolmányok? Azok a mély tudományú commentárokkal kísért fordítások, melyekkel az ó- és újvilági klasszikusok fordításait kiadják, szinte értéktelen, felesleges munkák? Kazinczy és Széchenyi munkáinak vaskos kötetei és a különféle „monumenták” szóra nem érdemes haszontalanságok?

Valóban, a mai újságírói szellem lejáratásához maguk az újságírók járulnak hozzá leginkább légből kapott vádaskodásaikkal s a hangnak azon bizarságával és frivolságával, melylyel a magyar tudós társaságok munkásságáról beszélni szoktak. „Ismerd meg önmagad” szavakat kellene írniok asztalukra s talán átlátnak akkor, hogy mily nagy részük van nekik a magyar olvasó közönségnek, a tudományos mozgalmak iránt táplált közönyében; átlátnak, hogy jórészt ők az okai e közönynek és a komolyabb kérdések iránt táplált iszonyoknak; átlátnak, hogy ijeszti vissza az akadémiai termek falairól a közönséget, ahelyett, hogy a magasabb tudományosság iránti érdeklődést még inkább táplálni, növelni igyekeznének. (s.)

Azonban a közülésről szóló referádánkkal nem végezhetjük be a „nagy hét”-ről szóló tudósításunkat. Az előző napok zárt összes- és teljes ülésein történtek e tagválasztások és pályadíjak odaítélése. A nagy jutalmat, mely az 1888—1894-iki ciklusban a történelmi illetőleg II. osztályt illette, Pauler nek ítéltek oda

„A magyar nemzet története az Árpádok alatt” c. műveért; a Morubányi-féle mellékjutalmat pedig Frahnóinak Hunyadi Mátyás élete-ért. F. hó 9-iki ülésen először is a tisztujtást ejtették meg. Elnök ismét Eötvös Loránd báró lett; kivüle még Szász Károly és Wlassics Gyula kaptak 1—1 szavazatot. Másodelnökké Tóth Lőrinc 5, Széchenyi Béla gr. 4, azonkívül Wlassics Gyula, Hollán Ernő és Gyulai Pál egy-egy szavazata ellenében, mint már jeleztük, 26 szóval Pulszky Ferencet választották.

Ezután a pályanyertes munkák jelígis leveleinek felbontása következett. A Beck-féle díjat a budapesti bankok története, Pólya Jakab dr., az első magyar ált. biztosító-társaság díját A tőzsdéről Bamberger Béla dr. ügyvéd nyerte meg; a megdicsért munka szerzői Hegedűs Loránd és Fellner Frigyes. A Lukács Krisztina díjat, A fény elektro-mágnességi elméletéről, Suták József dr. kegyesrendi tanár kapta.

Pénteken, 10-én, d. u. pedig tagválasztó összejövetel volt.

Az akadémikusok majdnem teljes számban jelentek meg, köztük Tisza Kálmán és Wlassics Gyula is beadták szavazataikat. A tagválasztás a következőképp folyt le: Sorshúzás után a II. osztály jelöltjeire kezdtek meg a szavazást. Ezek egytől-egyig mind bejutottak. Tiszteletbeli tagnak Kovács Ferenczet 31 szavazattal 14 ellen, rendes tagnak Thallóczy Lajost 34 szavazattal 12 ellen; levelező tagnak Edvi Illés Károlyt 34 szavazattal 11 ellen, Szathmáry Györgyöt 31 szóval 14 ellen, Nagy Ernőt 36 szavazattal 8 ellen és Komáromy Andrást 32 szavazattal 13 ellenében; külső tagnak pedig Kneisz Károlyt 32 szavazattal 13 ellen megválasztották. Az első osztálynak csak egy áldozata volt, a többi beválasztották. Levelező tagnak Petz Gedeont 35 igennel 9 nem ellenében megválasztották, ellenben Zolnay Gyula, aki 29 igent és 16 nemet kapott, kiesett. Külső tagnak Stein Aurélt 36 szóval 5 ellenében megválasztották. A harmadik osztály jelöltjei közül kettő

hullámszát. Óh de mindhiába, hisz epedő keble, hiszen égő szive a suttogó lombbal, csicsergő madárral, föllengő illattal olyan egygyé lett már, úgy érzi, tudja már: boldogok leszünk már!

Most föl pattan az ajtó, anyja siet be hozzá:

— Ilma, Ilma, kelj föl... Megjötték és sikerrel jártak!

— Boldogok leszünk hát? suttogja mintegy folytatva édes álmadozásait.

— Boldogok, drágám — öltözzél fel hamar!

A salonban jöttek össze.

A férfiak nem beszéltek el azt, ami történt, Kálmán csak érintve a tárgyat adá tudokra, hogy Viktor váratlanul meghalt, nem kell a borzalmakat e gyöngéd szép lelkeknek megtudni soha!

De hiszen volt nekik beszélni valójuk: Ida halálának évfordulója már közel volt nagyon, ha a végrendeletnek eleget akartak tenni, a kihirdetés formáságát mellőzniök kellett és ez csak dispenczióval történhetett meg.

Hát erről beszélgettek.

Persze hogy ez nagyon prózai tárgynak tetszik, pedig mennyi költészet, mennyi boldogság rejlett e látszólag prózai beszélgetésben!

A jegyesek azonban lassan-lassan kivonták magukat a beszélgetésből s félrevonultak az ablakba... Mit suttognak olyan bizalmasan, micsoda papirdarabot vesz át Ilma Gyulától és mért szoritja meg ezért kezét oly magasztos ragyogó tekintettel?

Ilma most anyjához lép és engedelmet kér rá, hogy Emmihez átfuthasson. Megengedik neki, hadd beszélgesse ki magát barátnőjével.

Ilma siet, repül, szinte meglátszanak angyal szárnyai.

Emmit munkában találja. A reggelen már tul vannak s ő most épen ruhaszabással foglalkozik.

Szelid örömmel köszönti barátnőjét, óh ez az öröm nem a régi élénk vidám öröm, mikor még kevesebb volt a bú, annál édesebb az álmadozás.

Hisz ő lemondott szerelméről.

Ilma kihívja őt a kertbe, mert sok sok beszélni valója van. Ott leülnek a lugasba. Ilma lényéből sugárzik a boldogság, de Emmi merengő, szórakozott. Azelőtt megfordítva volt ez, most szerepet cseréltek.

— Hajolj ide a vállamra kedvesem, suttogá Ilma, majd én mesélek neked borzalmas dolgokat, hogy lásd, milyen áron érdemltem ki boldogságomat, elmondok neked mindent, mert már tul vagyunk e szenvedéseken is és én óhajtom, hogy te mindent tudj felőlünk.

És azután elkezdett neki suttogni borzalmas dolgokat, elmondta szegény anyjának kinszenvedéseit és mikor Emmi oly szorongó szívvel, oly remegve hallgatta, ő a mesélő oly vidám volt, úgy ragyogott az arca!

— Szegény Ilmám te — sóhajtá részvétellel Ilma, mennyit szenvedhetél!

— Sokat, mondhatatlan sokat. Más leány az én koromban még gyermek, nekem az élet tapasztalásaiból annyi keserőség, annyi szenvedés jutott ki, hogy azt a sors csak egy egész élet boldogságával teheti jóvá. Időnek előtte megvénuiltem, meg kell ifjodnom a boldogságban, pedig lásd, ezt még most sem érhetem el, még nincs leküzdve minden akadály.

Emmi ijedten tekintett föl rá.

— Az istenért — mi veszély fenyeget még?

— Van egy kegyetlen nő, esküdt ellensége az én szerelmeknek, aki megfogadta, hogy utamba áll és mindent elkövet, hogy az oltárhoz ne juthassak, hogy vén leány maradjak; képes magát is föláldozni, hogy engem pártába marasszon, képes még maga is vén leány maradni.

Ha mindezt Ilma nem oly pajkos mosolygással, nem oly ragyogó arccal mondja el, Emmi igazán megrémült volna; de így nem tudta, mit gondoljon s kételkedő tekintettel nézett barátnőjére.

— Csak nem szegény Hermint érted?

— Óh Hermine soha sem volt oly veszedelmes rám nézve, mint ez a kegyetlen nő! Majd mindjárt megmagyarázom, úgy sejttem, hogy ismered. Az én Gyulámnak van egy jó barátja, egy megbecsülhetetlen drága kincs, kinél ritkább jó barátot a földön alig lehet találni. Kedves, vidám, szeretetreméltó férfiú, még akkor is, mikor szeméit összehuzza.

Emmi lángpiros lett, tudta már kiről van szó.

— Azért irtam le ilyen körülményesen — folytatá Ilma ingerkedve — mert ezt az embert aligha ismered, egészen idegen elötted.

esett ki: a két külső tagságra aspiráló; ellenben a levelező tagok megválasztottak: Scsulek Frigyes 41 szavazattal 2 ellen, Kövesligeti Radó pedig 38 szavazattal 6 ellen levelező tagok lettek, Kulczinszky Ulászló 19 igent és 21 nemet, Vogel Henrik 14 igent és 27 nemet kaptak és így a külső tagságtól clestek. A gyűlésnek egyéb tárgya nem volt.

A képzőművészeti társulat közgyűlése is vasárnap volt Andrassy Tivadar gróf elnöke alatt. Az elnöki megnyitó felsorolja a lefolyt év nevezetesebb művészeti eseményeit, melyek között első helyen áll a művészettörténeti múzeumra megszavazott 3 200,000 frt előajánlása, a 300,000 frtba kerülő új múcsarnok építése s a milleniumra történt nagyobb szabású megrendelések tömegesebb beérkezése. A társulat anyagi ügyeire vonatkozólag jelentették, hogy Munkácsy Honfoglalás-ának 101368 látogatója 12663 frt tiszta bevételt hozott, a tavaszi kiállítás 9099 látogatója 2866 frt bevételt. Ilyen csekély a vásárlások száma is, t. i. 33-an vettek műtárgyat 7509 frtéért. A téli tárlat látogatóinak száma 41657 volt a tavalyi 84918-cal szemben; a bevétel 12312 frt 15718-cal szemben. Tavaly e tárlaton 42925 frtéért, most 22983 frtéért vásároltak képeket. A közönség ily pártolása mellett bizony nem lehet számítani a magyar művészet föllendülésére. A milleniumi mozgalmak igaz, sok megrendelést hoztak, de ez csak szalmaláng. E jelenségek azt mutatják, hogy közönségünknek még most is valami nagy eszme vagy nagy reklám cégérére és dobjára van szükség, hogy hazafiságból — bizony nem belső ösztönéből — áldozzon a művészetért, vagy *hivátságából* megnézzon egy kolozsáris vásznat, melynek nagy hírért olvasta ujságjából. Így el kell senyednie a magyar képzőművészetnek! A társulat törzsvagyona egyébként 1.003,652 frtra rug, melyben a múcsarnok 341,352 frt értékkel szerepel s évi kiadása 61,608 frt 63 903 frt bevétellel szemben.

UJDONSÁGOK.

Kossuth butorai. A 48-as ereklye-múzeum igazgatósága következő közlésére kérte föl lapunkat: „Azon hitben, hogy lesznek akiket érdekelni fog e közlemény nem mulasztatom el Kossuth Atyánk egyes emléktárgyainak az örökösök által célbavett értékesítéséről az illetőket e hazafias lap útján értesíteni. A turini gyászeseemény után abban állapotunk meg, hogy Kossuthnak *összes holmijai* szállítasanak Budapestre, mert hiszszük, hogy a Legnagyobb Magyarának tulajdonát képezett tárgyak között alig van olyan, melyet becses ereklyeként ne tisztelne minden hű fia e hazának. A nagy Halottnak örököse a múzeumokba illő értékesebb ereklyéket — amint már köztudomásúvá lett — ajándékképpen osztották szét a Nemzeti Múzeum, a budapesti 1848-49-iki, továbbá az aradi és kolozsvári Ereklyemúzeumok közt. A százezreket megérő legértékesebb holmikat természetesen a Nemzeti Múzeum kapta és pedig ajándékba s nem pénzért, amint ezt némely lap tévesen állította. A házi butorokból azonban az elajándékozottakon kívül megmaradt egynéhány olyan tárgy, amelyet már a helynek szüke miatt sem lehetett elhelyezni sem a Nemzeti Múzeumban, sem a fővárosi, 1848-49-iki Ereklyemúzeum helyiségeiben, sem pedig az örökösök nem tarthatták meg. Az összes holminak Budapestre történt szállítása csaknem kétezer forintba került. Azt hiszem, hogy még vagyunk a hazában anyagi áldozatra is képes olyan egyének, akik szent ereklyeként tekintjük a nagy Kossuthnak holmijait és ezért azt ajánlottam az örökösöknek, hogy a megmaradt butorokat értékesítsék, mert így legalább az összes tárgyaknak ideszállítási nagy költsége térül meg és azért mégis a hazában maradnak a drága emléktárgyak. A nagy Halottnak örököseim engem tiszteltek meg bizalmukkal, reám bizván az említett holmiknak értékesítését. A midőn köztudomásra adom e dolgot, teszem ezt ama reményben, hogy lesznek egyesek, vagy egyesületek, kik az eladó holmikból esetleg vásárolnak valamit. — Az eladó butorok közt van: 2 drb. fényezett szép nagy könyvszekrény, (melyek mintegy 25 évig Kossuth Lajos írószobájában álltak.) 1 m. 85 cm. széles és 2 m. 50 cm. magas ezek mindegyike. Alsó felük mélyebb és két ajtó, a felső részük pedig 2 2 üvegajtós. Egy-egy ilyen könyvszekrénynek,

(tekintve, hogy nagybecsű ereklyék) ára 500 frt, 1 drb. fényezett kredenc, csak valamivel kisebb mint a fentemlített szekrények 400 frt, 1 drb. igen szép félkörű márvány fedeles virágtartó, mely ebédlőjében állt 300 frt, 1 drb, 4 fiókos egyszerű fényezett szekrény, mely fűrdőszobájában állott 100 frt, 2 drb. divánszerű, felül párnázott szép előszobapad, 2 m. hosszú egyenként darabja 100 frt, 1 drb. kihuzás által megnagyobítható asztal (fekete) 100 frt, 1 drb. régi nagyító tükör, mely 30 évig a hálószobájában állott, bronz foglalattal és talpazattal 300 frt, 1 drb. kisebb asztal, mely az ebédlőben állott 100 frt, 1 drb. három polcos szép asztalszerű fekete állvány 100 frt, 1 drb. igen kicsiny kerek asztalka 50 frt, 1 drb. fekete fali könyvtartó 100 frt, 6 drb. szék, (igen egyszerűek) párnázottak. Darabja 50 frt, 15 drb. könyv Kossuth Lajos könyvtárából (csonkák, de kiegészíthetők) német és magyar példányok az Emlékiratokból. Darabja 25 frt, 1 drb. barna szövetses kis kanapé (elhasználta) 50 frt, 1 drb. íróasztalka, melyet Kossuth Lajos írónka használt 50 frt, 1 régi diván 50 frt. — Van ezenkívül egy *billiárd-asztal*, 22 elefántcsont tükével és megfelelő mennyiségű dákkokkal, dákk-tartóval és minden szükséges készülékkel. Ezt a billiárdot 25 évig ugyszólván naponta használta a Legnagyobb Magyar. Ezen egyszerű, becses billiárd asztal teljes jó karban van; ára, mint nagybecsű ereklyének 3000 frt. Van ezeken kívül 3 kisebb könyv állvány drbja 25 frt és számos apróbb emléktárgyak. A fent kitért árakat magam szabtam meg, mert a gazdag Anglia, vagy a francia nemzet egyesei bizonyára az itt kitért összegeknél huszszorta nagyobb árakat adnának minden egyes emléktárgyért, ha azok az illető országok legnagyobb fiának holmijai lennének. A leírt tárgyakért *kevesebbet vagy többet ígérők* küldjék be ajánlataikat e hó 15-ig a budapesti 1848-49-iki Ereklyemúzeum igazgatóságához (Károly-kürüt 3. sz.) hol az emléktárgyakat május 15-én (az árverés megkezdődött, de folyton tart, tehát e közlés most is indokolt. Szerk.) nyilvánosan elárverezzük. A jegyzékben foglalt ereklyéket természetesen a legtöbbet ígérők kapják meg. Minden egyes holminak valódiságát az örökösök írott és a holmira pecsételt sajátkezü bizonyítványa fogja igazolni. Budapest, 1895. május 6. *Gróf Kreith Béla.*“

Tüzeset Ab-Szántón. — mint levelezőnk írja — e hó 14-én délután tűz ütött ki s leégett 5 ház a melléképületekkel együtt. A kárvallottak mind szegény emberek, akiknek ingóságai, még egy fejős tehénük s kecskéik is serteséik is mind beleégtek. A házak egyen kívül mind biztosítva voltak. A leégették számára könyöradomány gyűjtőveket bocsájítottak ki.

Jótekonycélu műkedvelői előadás. Sárospatakon 1895. május hó 25-én a nagyvendéglő szinkörében, a főiskola kertjében felállítandó Tompa-szobor alapja javára műkedvelők által színre kerül: A *Nagymama*. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Csiky Gergely. (Rendező Dr. Bartha Béla ur. Ügyelő: Wittchen Aladár ur. Sugók: Janka Károly ur, Baksay József ur.) Személyek: Szerémi grófné, Maklári Ilona urhölgy. Ernő, unokája, Fodor Zoltán ur. Örkényi Vilmos báró nyugalmazott ezredes, dr. Finkey Ferencz ur. Kálmán, Piroška rokonai, dr. Mitrovics Gyula ur, Radácsi Erzsike urhölgy. Timár Karolin, nőnevelő intézet tulajdonos, Kádár Gyuláné urhölgy. Mártha, Debreczeni Jolán urhölgy. Tódorka Szilárd, tanár, Dr. Bartha Béla. Langó Szeraphine. nevelőnő az intézetben. Dr. Kondor Miksáné urhölgy. Koszta nyugalm. evang. tábortól lelkész, Rohoska József ur. Baksay Flóra, Peredy Janka, Eörsy Vilma, Vilkey Berta, Aba Margit, Kereszturi Katica, nővendékek az intézetben Nagy Szeréna urhölgy. Both Juliska urhölgy, Zsindely Etelka urhölgy. Trócsányi Juliska urhölgy, Maklári Margit urhölgy, Radácsi Margit urhölgy. Galambosné, a grófné gazdasszonya, Dr. Bartha Béláné urhölgy. Pincér, Nagy Ignác ur. Történik: az első felvonás egy nőnevelő-intézet nagytermében, a második kettő egy tengeri fűrdő társalgó termében. Idő: Jelenkor. Az előadást táncmulatság követi a városházán, melyre a belépti jegyek a színházi jeggyel együtt válthatók. A táncmulatságra személyjegy 50 kr. családjegy 1 ft. A táncmulatságban a rendezői tisztet: Bajusz Andor, Bertók Béla, ifj. Meczner Gyula,

Rohoska József, Spillenber Barna, Szikszay András és Vass János urak fogják betölteni. Helyáruk a színi előadásra: ülőhely az első 12 sorban 1 frt, ülőhely a többi sorokban 70 kr., állóhely 40 kr., deákjegy 25 kr., karzat 20 kr. — Jegyek előre válthatók: Trócsányi Bertalan és Eperjesy József urak könyvkereskedésében. — Felülízetések a jótekonycél érdekében közönséggel fogad a rendezőség s hirlapilag nyugtázza azokat. Kezdeté pontban esti fél nyolc órákor.

Simándy Zsigmond jobb sorsra érdemes társulata a közönség csekély és inkább apadó részvéte mellett tartja előadásait Sárospatakon. Ujabbban színre kerültek: Bernardó Montilla, Echegaray világhírű színműve, minden várakozást felülhaladó szabatos előadásban; különösen Kovács, Heltay, Heltayné és Szirmay Jozefin érdemeltek tapsokat, továbbá „Nebántsvirág“, a már Patakon teljesen agyonra játszott operett, meglehetősen üres ház előtt, különben a címszerep nem is felel meg az azt játszó Ligeti Vilma egyéniségének, Szabó sem tudott Champlatreux szerepével megbirkózni, ellenben igen jól alakítottak Kovács, Szigeti és Simándi; tegnap pedig a „Csókon szerzett vőlegény“ szintén unalomig ismételt darabment, üres ház előtt igen szabatos, jó előadásban, melynek sikeréhez minden szereplő, a hatféle alakban szerepelt Simándyval élőkön, hozzájárult. Kivánatos, hogy színészeink igyekezete megfelelőbb, lelkesebb pártfogással találkoznék.

A néppárt Szolnok cím alatt érdekes dolgokat ír a „M. H.“, melyek igen jellemzők némely politikusainkra. Karkecz Alajos ferencendi gárdián titokban készíti elő a szolnoki és vidéki néppárt megalapítását. Már kevés hiányzik ahhoz, hogy nyíltan sorompóba lépjenek. Majd a választáskor külön jelöltet állítanak föl, kivéve, — ha Szapáry Gyula gróf vagy Polónyi Géza lépne föl, kiknek működésével Karkecz ur teljesen meg van s lehet is elégedve.

A debreceni diákkongresszus lefolyását tér szüke miatt csak jövő számunkban ismertetjük.

Meghívó. Vettük és adjuk a következő meghívót: A segesvári Petőfi emlék egylet végrehajtó bizottsága a folyó évi június hava 5-én délelőtt 10 órákor Székely Udvarhelyen az ev. ref. gimnázium dísztermében ülést tart. Ez ülésre címet, mint a bizottság tagját, bizottsági elnökünk gróf Bethlen Gábor ömeltósága megbízásából van szerencsénk tisztelettel meghívni. Tárty: A Petőfi-emlék ügyében teendő további lépések megbeszélése. — Kiváló tisztelettel Segesvár, 1895. évi május hó 4-én. Szoboszlay Károly, alelnök. Balás Imre, titkár.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Képviselőház ülése május 14. Napirenden volt a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó képviselőházi üzenet tárgyalása.

Vaszary Kolos Ferenc herceprimás a javaslattal nem sokat foglalkozott, egyszerűen jelezte, hogy ugyanazon okok miatt nem fogadja el azt most sem, mint az első tárgyalás alkalmával; annál többet foglalkozott a pápai nuncius ügyével, ki szerinte Magyarország ügyeibe semmi tekintetben nem avatkozott be, jogkörét tul nem lépte.

Hasonlóan nem tért el régi elvi álláspontjától gróf Eszterházy Miklós Móricz sem s a helyett, hogy vitát provokált volna, egy indítványt terjesztett a főrendek elé, melyben a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat harmadik fejezetének elhagyását kéri. Az indítvány azonban, — minthogy az a részletes tárgyalásra vonatkozik — elnök felszólalására mellőztetett.

Beóthy Zsigmond a javaslatot egész terjedelmében megszavazza s óhajtja, hogy a főrendház is járuljon véleményéhez, hogy valahára a két ház között fennforgó differenciák egyenlítettessen már ki, ellenben Zay Miklós és Zichy Nándor grófok csak a felekezetenküliség kihagyásával hajlandók azt elfogadni.

Wallács Gyula kultuszminiszter a meggyőződés igaz hangján fejtette ki ismét a felekezetenküliség bevételeknek szükségét, mert a

törvény minden egyes szakaszának visszautasítása megdicsőült és, melyből csak erőteljesebben duzzadva, újra kiemelkedik. Az egyéni vallásszabadság győzelemre termett eszme, örök igazság, melyet buktatni nem lehet. Ajánlja a képviselőház üzenetét, illetve a hármass bizottság jelentését elfogadásra.

Erre vita indult meg a kérdés felvevésénél melyben részt vettek gróf Keglevich István, Eszterházy Miklós Mór, Zichy Nándor és báró Bánffy Dezső.

Vége az elnök akként tette fel a kérdést: Elfogadja-e a főrendiház az egyesült hármass bizottság jelentését általánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

A javaslat mellett szavazott 117, — ellene 116 főrend — tehát 1 szavazattal győzött. Ezután következett a III. fejezet részletes tárgyalása, a melynél a felekezeti külföldiek szavazata 29. §-t 119 szavazattal — 115 ellenében — tehát 4 szótöbbséggel szavazták le.

Május 15. Számos apróbb ügyet intézett el a ház, amelyek körül kiemelkedőbb fontosságú volt a napirenden levő. — A pénztári készletekről szóló törvényjavaslat harmadszori felolvasása és elfogadása; továbbá Kossuth Ferenc országgyűlési képviselő, tapolcai mandátumának végleges igazolása és megerősítése, mely utóbbi elnöki bejelentés a függetlenségiek lelkes éljenzésével találkozott.

Ugyszintén felolvasatott öfelségének a június 6-ára Bécsben tartandó delegációk összehívására vonatkozó királyi kézírata, ami után következett Ugron Gábornak a Bánffy—Kálnoky—Aglardi afférré irányuló sürgős interpellációja.

Ugron Gábor előadott kérdésében a szabadelvű párt tagjait sokszor hivatolt 1867. XII. t.-c.-re támaszkodván, igen hevesen támadta a kormányt azon megaláztatásokért, a melyekbe Magyarország hetek óta sodortatott és még ma is vonszoltatik. A miniszterelnöknek az interpellálók kérdéseire adott feleletet a közvélemény feszült várakozásait és érdeklődését, — amelylyel az ország az egész Agliardi conflictust kíséri — nem elégítették ki, s csillapították le. Sőt az ország megaláztatását nagy mértékben emeli a miniszterelnök azon példátlan magatartása, miszerint sem a nemzet, sem a maga megbecstelenített elnöki méltóságának restitucióját nem keresi, a jogos satisfakcióról mélyen hallgat; miután pedig a magyar állam tekintélyét a porban és sárban tovább is hurcolni mélyen lealázó, a kormány sülyedését feltüntető jelenség; azért kérde a miniszterelnöktől:

Elküldték-e már a jegyzéket a szentszékhöz, mivel avatkozott be a nuncius Magyarországra belügyeibe; Kapott-e már Bánffy elégtételt és végül beadta-e a kormány lemondását? A kormányelnök válaszáat más alkalomra hagyta.

Ugyan e napon a főrendiház is ülésezett. Az ülés napirendjét a képviselőházból felküldött javaslatok képezték, amelyek vita nélkül megszavaztattak.

Wlassics kultuszminiszter e napon mondta el válaszáat báró Vécsey Józsefnek, az auriánai perjelség és a belgrád-szemendriai püspökségre szóló interpellációjára. Válasza tudomásul vétett. Több elnöki jelentés tétetett még, miután az ülés bezárattatott.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

A nuncius visszahívásáról szóló hírt a »P. L.« nyomán teljes bizonyossággal közzölték a lapok; a »P. N.« meg is vezérelte ezt az örömdetes ténykörülményt. Az ellenzéki lapok ezt csak manővernek mondják, mely a főrendiház szavazatának befolyására volt hivatva. Most már a Kálnoky lapja a »Fremdenblatte«-t hirt határozottan megcáfolja. Sőt a nuncius tovább folytatja a magyar közjogba való beavatkozását. Most Magyarország hercegprímásának jogkörét és előjogait magyarozgatja, nyilván ellentétben azzal az állással, melyet a magyar közjog szerint a primás a katolikus egyházban és a pápai székekkel szemben elfoglal. Szerinte a kat. hierarchiában a primásnak nincs külön állása, ő csak egyes esetekben levelezhet Rómával, mint a kuria meghatalmazottja s meghatalmazásai nem a primási méltósághoz kötöttek, hanem személyesek és visszavonhatók. Agliardi ur ezért a fejtegetésért is megérdemelné az alapos leckét.

melné az alapos leckét.

Különösen kiemelendő, hogy eddig Kálnoky a magyar kormány felszólalását nem küldte el Rómába.

Ily körülmények közt nagyot kevés hitelt adhatunk annak a legújabb eseményekkel ellentétben levő híreknek, hogy Kálnoky gróf lemondott öfelsége a lemondást elfogadta volna.

Érdekes lemondás. Hir szerint gr. Eszterházy Mór veszprémi főispán le akar mondani főispáni állásáról, azért, mert az egyházpolitikát, mint hitbuzgó katolikus, sérelmesnek tartja a vallásra s károsnak a hazára nézve. Eddig is csak azért nem mondott le, mert megakartta várni főispáni szolgálatának 10 éves jubileumát. Különös, hogy a gróf ur több mint 3 éven át el tudta csitítani hitbuzgó lelkének aggodalmait egy tíz éves jubileum kedvéért. Hisz időközben a nem kevésbé istentelen házassági és polgári anyakönyvezési javaslat törvénynyé is lett.

Kossuth Ferenc Szolnokon. Szolnokról jelentik a »P. H.«-nak, hogy Kossuth Ferencet a jászkon szolnok-megyei ellenzék szervezésére Szolnokra várják e hó 26-ikán. Kossuthal elsősorban a megyebeli ellenzéki képviselők jönnek, Justh Gyula, Papp Elek, Tóth Ernő és Madarász Imre. De várnak több más ellenzéki embert is. Kossuth fogadtatására a függetlenségi párt erősen készül.

A déli vasut megváltása. A »M-g« írja: Nehány nap előtt bejárta a lapokat az a hír, hogy a déli vasut megváltása dolgában a magyar és az osztrák kormány között annyira jutottak, hogy a szerződés megkötése már legközelebbre várható. Ezel szemben igen jó forrásból eredő értesülésünk alapján konstatálhatjuk, hogy a fenti hír nem felel meg a valóságnak, sőt a két kormány között oly differenciák vannak a kérdéses ügyben, hogy a rendezés lehetősége a mai viszonyok között egyáltalában kétséges. Különben is a tárgyalások már közel három hét előtt teljesen megszakadtak, mert az osztrák miniszterium nem akart tovább tárgyalni Dániel Ernő miniszterrel, tudva, hogy a kormányválság minden percben bekövetkezik s lehetlenné teszi a tárgyalás folytatását.

LEGUJABB.

A »P. N.« f. hó 16-iki esti lapjának a következő telefonhírt jelenti kiküldött tudósítója:

A király öfelsége gróf Kálnoky Gusztáv külügyminiszter tegnapi beadott lemondását elfogadta. Az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat holnapután fog a hivatalos lapban megjelenni. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ennek következtében szombatig Bécsben marad.

A főrendiház e hó 16 ülésében a 2. §. elhagyásával (átterési viszonság) harmadik olvasásban is elfogadta a zsidók recipiálásáról szóló törvényjavaslatot. Mellette is, ellene is 96 főrendü szavazott s az elnöklő br. Vay Béla szavazatát az elfogadásra adta. Természetes, hogy a 2. §. elejtésével az egész része semmi, fogd meg jól. Azonban így is van az elfogadásra annyi jelentősége, hogy a klérális ellenzék teljes sikert nem arathatott s most a győzők kölcsönösen legyőzöttek is. Mivel a kormány és reformok ezuttal tehát nem szenvednek teljes vereséget: méginkább fentartjuk vezércikkünknek a kompromisszumra vonatkozó fejtegetéseit, melyek a főrendiház mostani szavazatának ismerése előtt irattak.

Külföld.

A pápa és a franciák. Páris. máj. 15. Lemyre abbé képviselő, akit közelébb fogadott a pápa, a Libre Parole interviuere előtt kijelentette, hogy a pápa a rendek megadóztatásáról szóló javaslat megszavazása felett annyira megdöbben, hogy Franciaországgal meg akarta szakítani a diplomáciai összeköttetést; csakis a keleti iskolák érdekére való tekintettel nem hitta vissza az itteni nunciust. A pápa nem fojthatta vissza könyeit és megsiratta, hogy a francia kormány hálátlansággal fizeti meg a nuncius fáradozásait, aki a republikát a katolicizmushoz akarja vezetni. A pápa aztán így kiáltott fel: Ah! ha a hármass szövetség minden törekvésért ösmernék! ha tudnák mennyit iparkodtam és működtem közre, hogy a franci klerus és a francia kormány közötti barátságos viszonyt fenntartsam!

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A debreceni ev. ref. főiskolában két jogi tanszékre pályázat nyitattik.

Az egyik tanszék tantárgyai: egyházjog, egyetemes európai jogtörténet, magyar alkotmány és jogtörténet. Óraszám maximuma a speciál collegiumokkal együtt hetenkint 12.

A másik tanszék tantárgyai: kereskedelmi és váltójog; peres és perenkívüli eljárás. — Óraszám maximuma a special collegiumokkal együtt hetenkint 12.

A képesítettségre nézve egyházi törvényünk 488. szakasza alapján megkívánatik: jog vagy államtudományi doktoratus és egyetemi magántanári képesítés; ha ez utóbbi nem volna meg, a megválasztandók kötelesek két év alatt azt megszerezni.

A megválasztandó két tanár a helybeli, illetőleg a megalakulás után az országos tanári nyugdíjintézetnek az egyházkerületi megállapodások szerint jogosított és köteles tagja.

Hivatalukat 1895/6. tanév kezdetével foglalják el, szaktudományaik körébe eső székfoglaló beszéd megtartásával.

Tanári javadalom: rendes tanári fizetés évenként 1500 forint, öt évenkénti korpótlék 100—100 frtjával; lakbér fejében évenként 400 frt.

Pályázók kérvényüket keresztlevelel, védkötelezettségek teljesítéséről szóló bizonyítvánnyal, képesítési, esetleg alkalmatásukról szóló okmányokkal felszerelve a tisztántuli ev. ref. egyházkerület püspöki hivatalához Debrecenbe folyó évi június 15-ig adják vagy küldjék be Debrecen, 1895. május 10.

Kiss Áron,
püspök.

Védjegy. Védjegy.

Mária-
czelli
Gyomor-
cseppek

nagyszerten hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, búzós lehelet, felfújtás, savanyu, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortürelésnél ételekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámrhoidáknál.

Említett bajknál a **Máriaczelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom“.

A **Máriaczelli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kineses Póter és Ellássy Imre gyógyszerházaiban.